

ELŐFIZETÉS:

Egész évre .. 12 kor.
Fél évre .. 6 kor.
Negyed évre .. 3 kor.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulajdo-
nosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:

egy 1 hasábos petit sor 20 fill.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyílt sor 50 fill.

A hirdetések BITTERMANN
NÁNDOR ÉS FIA könyv- és
könyvnyomdájában fogadtatnak
el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 20 fillér.

Kivándorlás Bács megyéből.

III. közlemény.

A mikor Németországban nagyobb súlyt kezdtek helyezni a földművelésre, kezdtek oda bevinni lengyelországi és galiciai munkásokat, de ezek különféle okokból nem feleltek meg, a németek figyelme különösen a magyarországi protestáns németek felé irányult, és itt első sorban a mi bácskai derék, kitartó munkásainkra, akiknek munkabírását és kitartását a németek Erdélyben tanulták megismerni, a hová már évek előtt sok család költözött Bácskából és a hol évenként nagyon sok arató munkás szokott megfordulni, illetve kenyerét megkeresni, névszerint a Zeyk, Teleky grófok uradalmaiban, Győrffy Gyula bér-gazdaságában stb. — Itt látták a németországiak, hogy mily hasznavehető munkás anyag a mi bácskai svábunk és így természetesen iparkodtak is ezekből munkásokat toborozni és kivinni Németországba, a mi annál könnyebben ment, mert nálunk napról-napra jobban terjedt a szegénység, a munka- és keresetnélküliség a szegény emberek között. Ezek kapva kaptak a jó alkalmon és ezrivel mentek ki munkára és nagy része nem is bánta meg, mert szép keresetük lévén, egy kis megtakarított összeggel tértek vissza hazájukba.

Ebből a szempontból tehát nem is lehet rosszalni vagy elítélni ezen mozgalmat. De eltekintve az anyagi előnyöktől, még más tekintetben is hasznára vált ezen kivándorlás a mi népünknek, mert világot látott, tapasztalt, sokat tanult és ami fő, megtanulta azt, hogy habár máshol nagyobb keresete van is, de azért csak idehaza a legjobb, szóval megtanulta hazáját becsülni, szeretni!

Igaz ugyan, hogy e mellett tanult némelyik mást is, magába szívta a szocialista eszméket, elsajátította, esetleg kozmopolitikai gondolkozást, de ezeket hamar ki lehet fejből verni, azokat maga is szívesen elfelejti, csak legyen neki idehaza elég munkája és keresete!

Az amerikai kivándorlást illetőleg úgy áll a dolog, hogy alapjában véve ez is kárhoztatandó, mert káros az országra nézve, elvonván nagyon

sok munkaerőt, drágítja a nálunk amugy is elég nagy munkabért és ez által megnehezíti egyrészt a mezőgazdaság intenzívebb fejlődését, másrészt pedig megakadályozza az ipar, különösen a gyár-
ipar keletkezését, mert hogy nálunk valóságban életképes gyár-
ipar keletkezése és gyarapod-
hasson, oda legelső sorban külföldi olcsó tőke, olcsó munkabér és főleg a hazai közönség pártolása szükséges.

Viszont az egyes kivándorlók és ezek családja szempontjából tekintve az amerikai kivándorlást, el kell ismerni, hogy az egyesekre hasznos, mert aki oly szerencsés, hogy mindjárt munkát kap, elég erős testalkatu és szervezett, hogy ezen óriási fáradalmakat kibírja, az éghajlati viszonyokhoz hozzászokik, az rövid idő alatt szép összeget takaríthat meg magának, amit többnyire haza is küld itthon maradt családjának, és az ilyen szerencsés kivándorló 3—4 év alatt egy szép kis vagyonra tesz szert, és ha ez megvan, ő maga is örül, ha visszatérhet hazájába és övéi közé.

Van azonban magyar nemzeti, illetve nemzetiségi szempontból egy óriási hátránya ezen amerikai kivándorlásnak, amely abban nyilvánul, hogy Amerikában a panszlávizmus felhasználva a szabad állam és szabad egyház szepélt, mindent elkövet, hogy a mi magyarországi tótjainkat és egyéb fajú szlávjainkat hálójába kerítse, az ő eszméinek megnyerhesse. És természetesen ez nem kerül nagy fáradságba, mert a panszlávizmus jól szervezett hálójára Amerikára is kiterjed, a folyton kivándorló orosz rubei odáig is eljut és a panszlávizmus gondoskodott arról, hogy az Amerikába jövő szlávokat ott az ő szellemében vezetett iskolák, templomok, olvasó-egyletek befogadják, a tanítók, papok, újságok, könyvek és újságírók a panszláv eszméket a tudatlan, de azért fogékony lelkületű kivándorlókba becsépegtessék és őket a panszláv eszmékkel megmételtyezzék.

Ott hallgatják a panszláv papok prédikációit, olvassák a különféle tót és más szláv nyelvű, de panszláv irányú újságokat, könyveket, hallgatják az agitátorok felolvasását és beszédeit és ha haza jönnek, akkor telítve vannak nemzetiségi és kozmopolitikus eszmékkel, sőt gyűlölettel a

haza és a magyar állameszme iránt, és nem tudják megérteni, hogy miért nincs nálunk is oly szabadság (értsd szabadság) mint Amerikában, ahol tehet és beszélhet mindenki amit akar.

Végeredményében tehát nemzeti szempontból mindkét kivándorlás, ugy a németországi munkakeresés, mint az amerikai kivándorlás az országra nézve káros, de anyagi szempontból elvitázhatatlanul az egyes családokra nézve előnyös, mert ezáltal felsegitik magukat és új életet kezdhetnek idehaza.

Most pedig, miután láttuk a kivándorlás okait, keletkezését, eredményét, vessünk egy rövid pillantást még azon módokra, eszközökre, amikkel, ha nem is teljesen megakadályozni vagy megszüntetni, de némileg korlátozni és apasztani lehetne a kivándorlást. Nézetem szerint erre nézve első sorban az szolgálna, ha kezdenék a szegény ember dolgával is kissé foglalkozni, törődni, ha nem tekintenék azt tisztán eszköznek, gépnek, amely arra van hivatva, hogy az urakat, gazdag embereket szolgálja, azok dolgát elvégezze és csak annyi fizetést vagy munkabért adunk neki, hogy épen éhen nem hal. Gazdáinknak és földesurainknak arra is kellene ügyelni, hogy ne csak nyáron a nagy munkaidőben, aratás és csépléskor legyen a munkás embernek keresete, hanem iparkodni kellene arra is, hogy a szegény embernek, ha valamivel csekélyebb napszám mellett is, mint aratáskor, de egész esztendőben legyen dolga, kenyere. Erre nagyon alkalmas volna, ha a gazdaságot belterjes művelés alá vennék, nagyobb birtokokon a nyers termés házi feldolgozására fordítanának gondot, a termelést összekötnék az iparral és kereskedelemmel.

Nagyban csökkentené az általános munkahiányt az ipar fejlesztése, gyárak keletkezése, szóval az österményeknek idehaza való feldolgozása, értékesítése.

A kisgazdákon és zsellérekben nagyban lehetne segíteni a nagyobb birtokok és bérletek parcellirozása által, mi által a szegényebb embernek is mód nyujtatnék, hogy 3—5 holdat megműveljen. Ilyen kisebb területeken, különösen víz mellett, be kellene hozni a veteményes

A „BÁCSKA“ tárcája.

Bár ne házasodtam volna...

Bár ne házasodtam volna,
Most nem nyomná gond fejem.
Áldás nem cseppen a sorstól,
Bár akárhogy megfejem.
De a szükség rendes vendég
A kuleslyukon is befér.
Ott til köztünk, mert naponként
Ötször-hatszor kell kenyer.

Van feleség, gyerek is van,
Miattok fő az eszem.
Egynek cipő, másnak ruha,
De nem tudom, hol veszem.
A pénz már ma kényes dáma,
Gyorsvonattal messze jár.
Bár hogy kérem, el nem érem,
Házam előtt meg nem áll.

Este reggel, nagy sereggel
Taboroz a gond körül.
Az tires zseb, egy nyitott seb,
Vágyat, reményt eltírtül.
Szabó, cipész támadni kész,
Ha jó hónap elseje.
Türelmem fogy, azt kérdik, hogy
Aprópénzem sok van-e?

Hosszu számlák, lelke járják,
Mint a vihar a mezőt.

A masamód, nincs benne mód,
Hogy rólunk szól kedvezőt.
Bajom csak nő, fejem csak fő
És izzadhat a tenyér,
Talpig gondba, mert naponta
Ötször-hatszor kell kenyer.

Kajabusz.

VILLANYVILÁGÍTÁS.

Ira: Bokor Rezső.

Marci nem volt olyan fiatalember, mint a többi.
Te-tu-ja volt egész Dombházának, otthon volt minden lányos háznál, udvarolt főnek-fának és mégis ő róla beszélt a legkevésbé a dombházi „társaság“. Tehetett, mehetett ahova és akivel éppen akart, az mind egészen természetes volt. Végig ehetett számtalan mennyiségű uzsonnákat anélkül, hogy ebből valami kötelezettsége keletkezett volna. Ellenben ha Nánás Feri tegnap este végigsétált a korzón a Csurgó lányokkal, akkor Gulyáséknál ma a délutáni kává mellett már a közeljövőben létrejövendő eljegyzésről tárgyaltak, csak abban nem tudtak megegyezni, hogy Maca e, vagy Irén a jelölt, bár az öreg számtanácsosné, aki igen irányadó fórum volt, hiteles forrásból szerzett adataival Maca mellett kardoskodott. Ha Botos Emil (simontornyai) a hivatalból hazajövet három percre megállt a Konyártyék ablaka alatt és a kinézegető Katicától megkérdezte, hogy mit csinál, akkor az éppen vizitbe menő Gerlóczyne nyomban eljűsölgölte Szirákyéknál, hogy minden jel arra mutat, miszerint Botos Emil megkérte a szép Konyártyékat, ámbár nem hiszi, hogy a lányt odaadnák annak a kis számvérvőcskének, aki bizony jobban tenné, ha olyan háznál koptatná a kűszöböt, hol a lány a főző-

kanálhoz is tud (Gerlóczyneknak 3 lánya volt) A Konyártyék ugyancsak büszkék a püspök rokonokra.

Mondom, ilyesminek sohasem volt kitéve a Marci. Neki privilegiuma volt mindenre. Hámos mama nem egyszer mondta neki: „Ugy-e Marci elkiséri a lányokat...“ Hollóné is kérte néha: „Édes Marci, keresse meg az Olgicát, ott ostoroznak valahol a jég másik végén...“ Vagy Csajthayné: „Kedves Marci, jőjjön el délután, a Maca is szeretné, lesz tarokk meg frisefire...“ és Marci ment hűségesen mindenhová. A mamák korlátlan bizalmát élvezte, a lányokkal nagyon feszitelenül tudott diszkurálni, hát szerették, de csak „ugy“ és nem „amugy“.

Pedig tudott néha Marci szentimentális is lenni; mikor a villany meg a parkett elszédítette, nagyon el tudott érzékenykedni; ilyenkor nagy előszeretettel hasonlított magát a pusztában egyedül álló kereszthez, melyen minden madár megpihen... Aztán szóltan lett és olyan epekedő pillantásai voltak, mint ifj. Werthernek, ki is nevettek érte a lányok.

Az első józan szellőske azonban úgy kifújta fejből ezt a „bolondságot“, mint a légvonatos szobából a cigarettá füstöt. És ő megint a könnyűvérű kedves Marci lett.

Az ilyen „kedves Marci“-féle uriembereket a teremő Uristen rendszerint szőke hajjal és semmit mondó kék szemekkel látta el. És hogy ezen a hatalmas szinpadon, melyet életnek nevezünk, jól rosszul meg tudják állani helyüket, adott a hátuk mögé egy jóirodájú ügyvéd papát, aki lehetségessé teszi a kedves Marciknak, hogy divatosra kötött écharpe nyakkendőben és kifogástalan szmokingokban boldogíthassák a világot, hogy délelőtt Doroghyéknál, azután Váryéknál, azután Makóéknál vizitelhessenek, délután a kaszinóban kártyázhassanak, Konyártyéknál uzsonnázhassanak, este Szirákyékkal sétálhassanak és a napot a kávéházban befejezhessék.

A Gondviselés megadja mindenkinek azt, ami neki dukál. Akinek munka és küzdelem kell, annak adott munkát és küzdelmet, a kedves Marciknak társaság kell, hát adott nekik társaságot, mert társaság nélkül nincs

kerteket, kerti növények termelését, mert hogy ez milyen jövedelmező foglalkozás, azt fényesen megmutatják az országban, de megyénkben is elszórván élő bolgárok. A kerti vetemények mellett lehetne gyógyfüveket is termelni, tej, vaj és sajt készíttéssel is foglalkozni stb. stb.

Szóval a népnek utbaigazitással, jó tanácsal kell szolgálni, de amellyel gondoskodni is kell arról, hogy legyen munkája, keresete és akkor nem fog senkinek sem eszébe jutni, hogy Németországba vagy Amerikába menjen és az egész kivándorlási láz, mint minden betegség, ahogy jött, úgy lassan-lassan el is mulik.

Dr. Scultéry Jenő.

Két érdekes irat.

Alább közöljük Heves vármegyének és Nagyvárad sz. kir. város átiratait Zombor városához. Ezen átiratok a holnapi városi közgyűlésen fognak tárgyalatni:

Rákóczy, Tököly, Beresényi, Kossuth és a 48-as honvédek emléke.

Mélyen tisztelt képviselőház!

Önmagát becsüli meg az a nemzet, a mely nagyjait megbecsüli; s önmagának szerez tiszteletet, ha nagyjainak emlékét tiszteletben tartja s híven megőrzi. A magyar történelemnek ezer éven keresztül összegyűjtött dicső eseményei között fájdalommal látunk olyanokat, a melyek a nemzet részéről részeselek meg nem érdemelt gyátlásban; s a magyar nemzet történetében találunk oly eseményeket, a melyekért — egy szabadságot szerető s alkotmányát az utolsó csepp veréig védelmező nemzet, épen a szabadság és az alkotmány védelmében életüket, vérüket, vagyonukat feláldozó fiainak emlékét megőrizni s minden idők emlékeztetői átadni elmulasztotta. Pedig ennek a nemzetnek ezérvényes fenállását az biztosította, hogy minden időnek, minden kornak megvoltak a maga nagy emberei, a kik lángoló hazaszeretettel, szabadságért dobogni soha meg nem szűnő szívökkel, a haza javára irányuló böles munkálkodásukkal, s ha a haza érdeke azt kívánta, annak védelmében, nem lankadó karra! egy szent célnak áldozták életüket, s munkásságukat, a haza boldogulására.

Ki tagadná, hogy a kuruc kor megdicsőült vezéreit, az 1848-as törvények megteremtőit s a szabadságharc bajnokait, nem a hazaszeretet s nem a szabadság eszméi lelkesítették s tetteiket nem azok irányították?

Mégis amazok pártútoknak, a haza nyilvános ellenségeinek nyilvánítottak, emezek emlékének pedig egy sírlány lapot sem emeltünk. — Micsoda lealás a nemzetnek, hogy fiait nyilvánítja hazaárulóknak s a haza ellenségeinek azokat, kiknek szíve utolsó dobbanásában is a hazáért érzelt s micsoda hálátlanság a nemzet részéről azokról megfeledkezni, a kik szabadságunk s alkotmányunk megtartásában országlánrészt kértek, s a kik annak védelmében véreket áldozták.

Rákóczyt, Tökölyt és Beresényit, mint a hazának nyilvános ellenségeit, mint árulókat az igaz szabadság felforgatóit bélyegzi meg, az 1687. V. t.-c. és az 1715. XLIX. t.-c.; s Kossuth Lajos érdemeiről s az 1848/49-iki szabadságharc névtelen féltéséről törvényt alkotni elmulasztotta a hálátlan utókor. — Mindezek érzetében mai napon tartott törvényhatósági bizottsági rendes közgyűlésünkben hozott határozatunknál fogva, tisztelettel kérjük a magyar országgyűlést hogy:

1. A Rákóczyt, Tökölyt, Beresényit diffamáló 1687. V. t.-c. és az 1715. XLIX. t.-c. cikkeket törvény útján leendő törleszt.

2. Kossuth Lajos érdemeinek, — oly módon mint az, az 1879. III. t.-c. által Deák Ferenc érdemeinek törvénybe iktatása által történt — törvénybe iktatását és szobrának sürgős felállítását s végül;

3. Az 1848/49-iki honvédek érdemeinek és emlékének törvénybe iktatását eszközölni méltóztassék. — Kelt

élet, társaság nélkül nincs öröm, a társaság a sugárzó nap, az élető lé, a társaság minden!

A dombházi négyzet (mely nem tévesztendő össze az izr. négyzettel) ezidén az eddigieknél is fényesebb mulatságot rendezett. A „Próféta“ emeleti termei fényárban usztak és a tükörsíma oszolt parketten soha még ilyen nagyszámú és előkelő közönség nem jelent meg. A ternek pazar díszítésével az agilis rendezőség föltöltölte önmagát. A minden ízében gyönyörűen sikerült mulatságon nemcsak Dombháza előkelősége jelent meg, de ott volt a vármegye színe-java; hanem hát mindezt sokkal szebben le fogja írni Balambér ur a „Dombháza és Vidéke“ holnapi számában.

A cigány stímmölt a pódiumon; a terem zsongása hasonlított egy fölzavart méhkas larmájához. A rendezők fontos hivatásuk teljes tudatában siettek keresztül-kasul a termeken.

A Marci is rendező volt.

Már 9 óra is elmúlt, a vendégek még mindig jöttek. A cigány belevágott az első csárdásba.

Konyártyék is most jöttek, Marci nagy grandezzával nyújtotta karját Katicának. Szép nagy lany volt Katica, sugárzott róla az életkedv és az ifjúság tde zománca.

Marcival körülbelül egy idő volt, együtt is nőttek föl. Gyermekkorukban sokat kergelődtek, játszottak együtt. Katica papája minden nyáron hozatott a gyerekeknek két kocsit homokot, abban aztán építettek, hemperegtek reggeltől estig. Jó egyetértésben éltek és ha néha-néha holmi véleménybeli differenciák miatt össze is mérték erejüket, mindig Katica bizonyult erősebbnek, de ő olyan okos kis lány volt, hogy nem dicsekedett a fölényével és így szent volt a béke. Aztán lassan-lassan kikoptak a gyermekruhákból és Marci ha meglátta Katicát, szépen levette a kalapját, Katica pedig biccentett a fejével, ahogy ezt a mamától tanulta. Így multak, multak lassan az idők.

Tisztelt olvasóm, látom ajkaidon a kárörvendő gunyosolást, mert most ugy-e azt hiszed — mint ezt már számtalanszor olvastad — az fog következni, hogy a gyermekek egymáshoz való vonzódása fejlődött az idővel, a névtelen érzelemből szerelem lett, nem kellett

Hevesvármegye törvényhatósági bizottságának Egerben, 1902. március 17-én tartott közgyűlésünkben. Hevesvármegye közönsége nevében: Majzik Viktor, alispán.

Az önálló vámterület.

Mélyen tisztelt képviselőház!

Ambár a magyar törvényhozó testület szuverenitása, közjogi helyzete mellőzendők tart minden olyan beavatkozást, a mely a parlament élet irányítására törekszik s a törvényileg biztosított függetlenség rovására esnek, mégis mivel csak az a politika kelthet közmegegyezést, csak az az állambatalmi ténykedés lehet eredményes hatású és tartós, a mely a nemzet közérzéséből meríti erejét, a közfelfogás és közmegegyezésben leli fel támaszát, emélfogva időseirének és szükségesnek tartjuk, hogy az ország vitalis érdekeire nézve oly fontos közgazdasági politikai kérdésben a gazdasági kiegyezési és külkereskedelmi ügyeinek miképp leendő rendezése ügyében meggyőződésünknek az alábbiakban kifejezést adjunk.

Az 1867. évi XII. t. cikk 54. §-a, illetve az 1899. évi XXX. törvényekben lefektetett önröndekezői jogunk biztosítja, hogy közgazdasági életünket olyképp szabályozzuk, amint érdekeink követelik, illetve oly állapotokat teremtsünk, a melyben az ország gazdasági életének előfeltételei benn vannak.

Ezen az 1903. év végével életbelépő jogunk mi módon leendő érvényesítését fontolóra vette városunk közönsége s azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy mezőgazdasági érdekeink bármily nagymérvű kielégítése mellett is, közgazdasági viszonyaink állandó és biztos alapon nyugvó fejlődéséért rendezést az Ausztriával létesítendő közgazdasági kiegyezés mellett, bármily méltányos alapon legyenek is azok megújítva — nem nyertethetnek, de azok fejlesztése csakis a külön vámterület felállítására s önálló fogyasztási piacok szerzésével biztosítható.

A gazdasági élet előfeltételei: hogy meglegyenek az országban a fejlődéshez szükséges anyagi erők, hogy a különböző gazdasági ágak érdekeivel számolva a párhuzamos és együttes fejlődés biztosítva legyen.

Ezen általánosan elfogadott elvekre támaszkodva, az Ausztriával fennálló kereskedelmi és vámszövetségnek további meghosszabbítását eleneztünk s magyar nemzetünk jövő boldogulásának, anyagi megerősítésének és fejlődésének alapfeltételeit a külön vámterület felállításában kell keresnünk.

Allamháztartásunk zavartalan rendezettségére, a kiadások lényeges emelkedése mellett a lefolyt évben is elért bevételi fölösleg, államhitelünk szilárdsága, a takarékbetétek újabb tetemes szaporulata, pénzügyzetünk eredményes és nyereséges működése, pénzügyzetünk zavartalan nyugodtsága, a megrázkódtatások és az annyiszor jósolt összeroppanások elmaradása: mindmegannyi jelei gazdasági erőink konszoliditásának, melyeknek csak szakszerű, erélyes vezetés és helyes kezdeményezés kell, hogy újabb és hatalmasabb gazdasági fellendülést teremtsenek.

Hogyha tehát az anyagi erők megvannak, akkor gazdasági életünk jövő fejlődése az Ausztriával fennálló közös viszony megszakításával az önálló berendezkedés mellett is elérhető, sőt biztosítható is s így a jövő bizonytalanságának hangsúlyozása s az önálló vámterület eredményében való kétkedés nem kellőleg indokolt.

De nézetünk szerint az Ausztriával fennálló közös vámszövetség mellett a különböző gazdasági ágak párhuzamos és együttes fejlődése nincs kellőleg biztosítva, a mennyiben csak a mezőgazdasági érdekeket elégíti ki — de ezt is csak részben — míg a magyar ipar fejlődésének akadályát szolgál s így annak a továbbra való fenntartása ellenkezik azon legelőnyösebb nemzetgazdasági elvvel is, hogy csak többoldalú gazdasági rendszer biztosíthat egészséges közgazdasági helyzetet.

Habár kétségtelen hazánk agrikulturnak jellege s ebből kifolyólag nagy fontosságra reánk nézve a mai védvamos irányzat és a mezőgazdasági termények, különösen a gabona árának felelőleg alacsony volta mellett egy jelentékeny vámentes fogyasztási területnek a biztosítása, különösen akkor, midőn statisztikailag konstátált tény,

hogy a monarchiában el nem helyezhető buza fölségünk még mindig körülbelül egy félmillió métermáza, árpa fölségünk pedig 3—5 millió között variál, mindazonáltal az ezen körülményre alapított ama érvelés, hogy a vámszövetség a földmívelésnek legnagyobb védelme s ebben van jogosultsága, el nem fogadható, mert míg egyrészt a vámszövetség mellett a nyers termelés védelme sincs biztosítva, addig másrészt az agrárizmus és a sző leg-szorosabb értelmében a gazdasági erőforrások közé számítja az ipar erősségét is.

Sem az ipar, sem a mezőgazdaság egymagában nem elégítheti ki egyetlen állam gazdasági igényeit sem. Legkevésbé a tulnyomó mezőgazdasági termelés, mely eltekintve attól, hogy nagy mértékben függ az idegen fogyasztástól és piaci viszonyoktól, veszélyt rejt magában az államháztartásra nézve is.

Egy két gazdaságilag rossz esztendő s alapján meg van ingatva az államfenntartó elem adózó képessége, ez által pedig az államháztartás egyensúlya.

Ez a tulnyomó mezőgazdasági jelleg egyik hátrányos oldala államgazdasági szempontból. Emellett van azonban még egy másik is, mely nem kevésbé fontos.

Az egészséges gazdasági irány egyik fontos kelléke a városok fejlődése, mert csak ezek révén fejlődik ki kellő középosztály, a népesség azon fontos része, a mely egyuttal legbiztosabb eszköze, nemcsak a műveltség terjesztésének, hanem egyuttal a fogyasztás állandóságának is.

Mezőgazdasági jelleg mellett városok nem fejlődtek sehol, ezt csak ipar teremtheti meg. Epen ezért minden modern állam törekvése, gazdasági életét lehetőleg úgy berendezni, hogy abban kellően jusson érvényre egy mezőgazdaság, mint az ipar, hogy e kettőnek összehatásában nyilvánuljon az egészséges fejlődés, szilárduljon a gazdasági helyzet.

Ez a törekvés eredményezte a nyugati államok jobb közgazdasági viszonyait, ez teremtette meg Anglia és Németország, Belgium és Franciaország tekintélyes iparát.

Ezen törekvés pedig nézetünk szerint az önálló vámterület behozatalával juthat érvényre, mert míg egyrészt a külön vámterület mellett megnövekedhet buza és árpa fölségünk a nagyobb belső fogyasztás mellett apasztható lenne, a külállamokkal saját érdekeinknek megfelelő szerződés kötésekkel azok elhelyezése biztosítható volna, addig másfelől a külön vámterület mellett remélt ipari fellendülés a nyers termények belső fogyasztásának intenzívvitásával a mezőgazdaság oly átalakulását teremtené meg, amelynek folytán az egyoldalú szemtermelés szűkebb körre való szorításával, az ipari növények termelése kultiváltaték s ezáltal a buza és árpa termelés apadna s mellette egy új jövedelmező ág honosodna meg.

Hazai iparunk érdekében pedig a külön vámterület létesítése nézetünk szerint egyenesen elkerülhetetlen, a mennyiben a mai közös vámszövetség mellett a magyar ipar az osztrák iparral szemben nem fejlődhetik, az csak az Ausztria hasonlíthatatlanul fejlettebb iparát részesíti jelentékeny előnyökben. Mint fogyasztók Ausztriára vagyunk utalva, mint termelők még azon iparágaknál is, amelyeknek előfeltételei leginkább nálunk vannak meg, a külföldi piacokon a versenyt fel nem vehetjük.

Ily körülmények között az Ausztriával fentálló közös vámterület nyomozott hatásának tulajdoníthatjuk, hogy kézmű és kisiparunk minden a törvényhozás részéről tapasztalt jóakaratu támogatás dacára immár a végelárlás felé közeledik s e mellett nagy, illetve gyáriparunk is — még azok is, a melyek a mezőgazdasági ipar egyes ágait képviselik — az osztrák ipari tulsuly és kedvezményezett helyzetből eredőleg a mellettköz kifejtett minden kiváló gondoskodás dacára, inkább a hanyatlás, mint a fejlődés bélyegét viselik magukon.

De nem is remélhetjük, hogy ezen az észlelt bajokon a közös vámterület megtartásával segíthetünk, mert eltekintve attól, hogy hazánk mezőgazdasági kiviteli cikkei az Ausztriában mindinkább jelentéktelen intenzív gazdálkodás következtében a fogyasztási területen már majdnem a természetes határokig szorítottat vissza s felő,

viselkedett, hogy Marcinak jogot adjon hozzá? igen, bizonyára úgy viselkedett; de mégis a Marci! Ez a mindenki babája, ez a szalonhős, ez a . . . oh én édes Istenkém. És ő elfogadta, elfogadta a Marci vallomását, talán batorította is, talán ő is mondott neki viszonzásul kedves szavakat? igen úgy emlékszik, mintha bódult fejjel, forró aggyal ő is mondott volna valamit, valami szentimentális hülyeséget, nem tudja már mit. Aztán a Marci táncközben úgy magához ölelte és ő boldog volt akkor, a kezét hogy szorongatta, brrr . . . borzad, ha rá gondol. Hát egész életében, amióta ismeri Marcit, juttott neki valaha ilyesmi eszébe? Soha, soha! És most, oh borzalom . . .

És ő eltúrte annak az embernek a vallomását, viszont szerelmet hazudott neki, hazudott? nem, nem hazudott akkor, de most utálja.

Arcait megpirította a szégyen és egész valója föllázadt, ha a bálban lefolytakra gondolt. Hát már most ő kötvé van ahhoz az emberhez, aki bizonyára tovább is izetlenkedni fog vele. De nem! nem fog közeledni többet hozzá, meg fogja neki nyíltan, egyenesen mondani, hogy kerülje őt, hogy az éjjel történeteket ne merészelje előhozni, mert ő se nem szereti, se nem is szerette és nem is akarja szeretni.

Nagyon, de nagyon gyűlölte Marcit.

A korzón hozzájuk csatlakozott; Katica jég hidegen fogadta, Marci azonban ma különösen szellemes volt, a szokott modorában feztelenül fecsegett összevissza, a lány pedig hallgatott és kertilte a pillantását.

Már egy jó darabig sétáltak, mikor Marcinak föltűnt Katica szórakozottsága.

— Mi a boka Katica?

— Semmi, semmi, hagyjon el.

Olyan izgatottan, olyan furecsán mondta ezt, hangjából ki lehetett érezni a gyűlöletet.

— Marci csodálkozva nézett rá.

— Érti, hagyjon el.

És Marci, az egész város kedves Marcija bambán bámult maga elé, aztán egykedvűen a vállait vonogatta, mint aki az egészből nem ért egy árva kukkot sem.

mondaniok egymásnak, csak érezték, megsugta szívük stb. stb.; hát sietek lerontani kárörömöt oh nyájás olvasó, mert nekik ugyan soha, de soha egyetlenegy pillanatra sem kapcsolta össze szíveiket a szerelem érzete, eféle nem is jutott egyiknek sem eszébe, olyany nyíra nem, hogy midőn Marci éppen ebben a percben helyére vezette Katicát és aztán kissé távolabbról jobban megnézte, hát konstátálta, hogy ez a Katica tulajdonképen nagyon szép lany és elhatározta, hogy ma este udvarolni fog neki.

A terem megtelt illattal és a kipirult arcokra ragyogó fényt vetett az izzó fehér világítás. A félig nyitott nedves ajkak bódultan szivták magukba a déli növények és a parfüm összevegyült illatát. A vér hevesebben keringett az ereken, és a kejes forróság sok szívet közelebb hozott egymáshoz. A fitlbenászó, szívhöz szóló zene itémeire egymásba fonódott, önfeléd párok siklottak tova a fényes parketten és a szemek bűvös ragyogása ékebben beszélt ezer vallomásnál.

Van a bálók éjszakáinak valami megmagyarázhatatlan varázsa, mely megtölti a szívet és megrészegeti az agyat, mely poétikusá teszi a közönséget és rózsaszínre változtatja a szürkeséget. Csak fény van árnyék nélkül, csak édesség keserűség nélkül. A szép szebbé lesz és a nemes nemesebbé. Csak a jelennek élünk, a multat ellefelejtjük, a jövőre nem gondolunk. És a bűvös villanyfény csak szórja, szórja pazar sugarait, de lelki világosságot nem ad, hanem hálgyot borít a csillogó szemekre és lehetővé tesz sok olyant, mit a napfény nem engedne meg. Az ismeretséget barátsággá, a barátságot szerelemmé változtatja. De jó utána a napfény, mely szétfósztja az illuziót, elhajtja a mámort és fölkel a ész. A becsületes jó napfény!

*

Mikor Katica másnap fölébredt, egy percig töprengve tekintett maga elé, aztán megjárd, úgy megjárd, hogy hamarjában nem tudott tisztán visszaemlékezni a lefolyt éj eseményeire.

Igen, igen a Marci, a Marci. Szerelmet vallott neki. Én Istenem, a Marci szerelmet vallott. Hát hogy történhetett ez, honnan vette a bátorságot hozzá? avagy úgy

hogy a jelenlegi h b nem rövidesen: elv fogyasztási terület lematikus értékű szontól s így ipar dásági helyzetünk viszonyba jut, ami bomlására vezetne. vámterületben helye hetünk, mert a s utóbbi években le gyártmányokra es k részben Ausztria csoportjában a legu és szövőipar készü képezi.

Mint hogy tehát kis, illetve kézműipar fejlődését biztosítva, daság érdekeit sem felbontása esetén, a gazdasági politikán elvére, amely az ipa jutásában keresi és a gazdasági helyze magyar nemzet jövő sének és fejlődésén kében a külön vánt piacok szerzésében az idegen államokk felelően való megkötítésének szükséges annnyival is inkább tulsulyból eredő s u kon kétségbevonható az érzett bajokat a talájkuk kellőképp o

Tisztelettel kor házat, miszerint az megszüntetésével az szükséges törvényes — Kelt Nagyvárad 1902. évi február hó A város közönsége ter-helyettes. Lukás

Zombor

Zombor város veendő kölesön ügy d. u. 3 órakor a vá Hauke Imre polgár Jelen voltak a hofer Róbert, Koz Bittermann Nándor. Sándor, Grünert Sam Kálmán, Szoudy Mát revits Lyubomir, Da Milivoj, Czeisel Lajo Ernő dr.

Hauke Imre po és értésére adja a bizottság Latinovits állapodásokat az el Samu fogja előterjesz Dr. Grünert Sa osztja, az első a ruházasok tgye. A pénzüzetet ajánlot pénztár, „A Jelzáló Kereskedelmi Bank“ delmi Banknál mint tozása van, ha mágy a régi kölesön az eredeti feltételek állana elő onnan, parin feltli bankk kívül az is neheziten csak március és sze menyek között okvet kal kell a tárgyalat irányban:

1. Hogy a kol olesőbb annuitási rest 2. Hogy az új maztassanak.

A beruházások következőleg ismeret Kötetelőz a városra az O-Becse—Zombor vény kötelezi Zombor világitás kérdése tovább semmi szin al sem, mert felő, hogy kat más világitási így a város ezeket el lentli megoldandó, zombori kórház nyílv primitív, s ugyszólv nem tartható, szükse nek javítására, a b igazságügyi palota kő A költségeket nyozta elő.

1. Csanoplai u 2. O-Becse-Zomb 3. Villanyvilágit 4. Kórházra 5. 4 óvodára 6. Városbáz kin 7. Régi kaszárni 8. Honvéd lakta 9. Igazságügyi p 10. Leccapolási t A leccapolási t mint Hauke Imre tu csak annyiban kapc kölesűökkel, hogy a célból, hogy nagyob fizetési feltételek létes is, egyébként azonban

hogy a jelenlegi helyzet továbbra való fentartása esetében rövidesen elvesszünk névze az annyira dédelgetett fogyasztási terület jelentősége s elcsúszunk a mai bár problematikus értékű és mezőgazdaságunk javára vitatott haszonból s így iparunk fejletlensége következtében közgazdasági helyzetünk Ausztriával szemben teljesen függő viszonyba jut, ami pedig közgazdasági életünk teljes felbomlására vezetne, mindentől eltekintve Ausztriával közös vámtérületben helyes iparfejlesztési politikát nem követelhetünk, mert a statisztikai adatok igazolják, hogy az utóbbi években behozatalunkból több mint $\frac{3}{4}$ rész a gyártmányokra esik és hogy ezen gyártmányok túlnyomó részben Ausztria készítményei és hogy a gyártmányok csoportjában a legnagyobb mennyiséget és értéket a fonó és szövőipar készítményei s az ezekből való ruházatok képezik.

Mint ahogy tehát a közös vámtérület fentartásával a kis, illetve kézműipar, valamint az erőteljesebb gyárpar fejlődését biztosítva nem találjuk, minthogy a mezőgazdaság érdekeit sem látjuk veszélyeztetve a vámszövetség felbontása esetén, ennél fogva támaszkodva a helyes közgazdasági politikának ama általános elvára, amely az ipar- és mezőgazdaság együttes érvényre jutásában keresi és találja meg az egészséges fejlődést, a gazdasági helyzet megzáróztatását — ennél fogva a magyar nemzet jövő boldogulásának, anyagi megerősödésének és fejlődésének alapját nemzeti iparunk jövője érdekében a külön vámtérület felállítását s önálló fogyasztási piacok szerzésében találjuk fel s így a vámszerződéseknek az idegen államokkal önállóan a saját érdekeinknek megfelelően való megkötését, illetve az önálló vámtérület létesítésének szükségessége mellett kell megnyilatkoznunk, annyival is inkább, mert iparunknak az osztrák ipari túlsúlyból eredő s ugy a beföldi, mint a kiviteli piacokon kétségbevonhatatlanul észlelhető nehéz helyzetében az érzett bajokat csakis ezen törvényes intézkedéssel találjuk kellőképp orvosolhatónak.

Tisztelettel kérjük azért a mélyen tisztelt képviselőházat, miszerint az Ausztriával fennálló vámszövetség megszüntetésével az önálló vámtérület létesítése iránt a szükséges törvényes intézkedéseket megtenni sziveskedjék. — Kelt Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1902. évi február hó 13-án s folytatva tartott ülésében. A város közönsége nevében: Rimler Károly, polgármester-helyettes. Lukács Ödön, aljegyző.

Zombor város kölcsönei.

— Saját tudósítónktól. —

Zombor város által különböző beruházásokra felveendő kölcsön ügyében a nagy értekezlet f. hó 16-án d. u. 3 órakor a városbába kistermében gyűlést tartott Hauke Imre polgármester elnökölte alatt.

Jelen voltak a következők: Vujits János, Heindlhofer Róbert, Kozma László, Falcione Nándor dr., Bittermann Nándor, Frey Imre, Radány Péter, Pooskay Sándor, Grünner Samu dr., Henneberg Sándor, Heinecz Kálmán, Szoudy Máttyás, Latinovits Szaniszló, Kupuszarevits Lyubomir, Danninger Ádám dr., Karakásevits Milivoj, Czeisel Lajos dr., Bikár Nenád dr., Balogh Ernő dr.

Hauke Imre polgármester üdvözlö a megjelenteket, és értesítésre adja a nagy értekezletnek, hogy az ötös bizottság Latinovits Pál főispán ural tárgyalta, s a megállapodásokat az előadói tisztségre felkért dr. Grünner Samu fogja előterjeszteni.

Dr. Grünner Samu a tárgyalási anyagot két részre osztja, az első a conversio kérdése, a második a beruházások ügye. A felveendő kölcsönt illetőleg három pénzügytervezet ajánlott: „A Pesti Első Hazai“ takarékpénztár, „A Jelzálog Hitelbank“ és a „Pesti Magyar Kereskedelmi Bank“. Miután a városnak a Kereskedelmi Banknál mintegy egy millió koronát kitevő tartozása van, ha más intézettel venné fel az új kölcsönt, ugy a régi kölcsönnek idő előtti visszafizetése folytán, az eredeti feltételek szerint mintegy $1\frac{1}{2}$ % nyi költség állana elő onnan, hogy a visszafizetésnek $4\frac{1}{2}$ % os, parin felül bankkötvényekkel kellene történnie, ezenkívül az is nehezítené a helyzetet, hogy a visszafizetés csak március és szeptemberben történhetik. Ily körülmények között okvetlenül a Pesti Magyar Keresk. Bankkal kell a tárgyalásokat megkezdeni, még pedig két irányban:

1. Hogy a kölcsön előnyös kötvény árfolyam és olcsóbb annuitási részletek mellett történjék.

2. Hogy az új kölcsön feltételei a régire is alkalmazassanak.

A beruházásokat illetőleg dr. Grünner Samu a következőleg ismerteti az ötös bizottság álláspontját: Kötelező a városra nézve, a csopplai ut kiépítése és az Ó-Becse—Zombori vasuthoz való hozzájárulás, törvény kötelezi Zombort óvodák felállítására; a villamos világítás kérdése teljesen megérett a megoldásra, s tovább semmi szin alatt el nem odázható már csak azért sem, mert félt, hogy a halogatás a legjobb fogyasztókat más világítási nem behozatalára fogja készíteni, s így a város ezeket elveszti. — A kórház kérdés okvetlenül megoldandó, mert bár a millenárius alkalomból a zombori kórház nyilvános jellegűnek mondatott ki, mai primitív, s ugyszólván szegényteljes állapotban fenn nem tartható, szükség van tovább a városbába épületnek javítására, a honvéd laktanya kibővítésére, és az igazságügyi palota költségeihez való hozzájárulásra.

A költségeket a bizottság a következőleg irányozta elő.

1. Csonoplai ut	170.000 kor.
2. Ó-Becse-Zombori vasut	80.000 "
3. Villanyvilágítás berendezése	500.000 "
4. Kórházra	200.000 "
5. Óvodára	40.000 "
6. Városbába kibővítése	50.000 "
7. Régi kaszárnyák átalakítására	30.000 "
8. Honvéd laktanyára	80.000 "
9. Igazságügyi palotára	50.000 "
10. Lecsapolási költségek	900.000 "

A lecsapolási tételre vonatkozólag, ugy az előadó, mint Hauke Imre tudomásra hozzák, hogy ezen összeg csak annyiban kapcsolatik össze a városi beruházási kölcsönökkel, hogy a felvétel egyszerre történik azon célból, hogy nagyobb összeg felvétele folytán olcsóbb fizetési feltételek létesüljenek az egyike is és másikra is, egyébként azonban a városnak a lecsapolási kölcsön-

höz s illetve annak visszafizetéséhez semmiféle köze se lesz, a visszafizetésért a város semmiféle jótállást nem vállal, a kötelezvényt egyedül a lecsapoló társulat állítja ki, egyedül ő lesz obligóban, s a fizetésért az állam vállal garanciát. Zombor városa tehát e kölcsönt illetőleg csakis mint a lecsapoló társulat egyik tagja lesz érdekelve.

Kozma László bizottsági tag teljes elismeréssel adózik az előadó által szakszzerűen és világosan előterjesztett javaslatnak, helyesli a sorrendet, csak némely tételnél tartja kevésnek a preliminált összeget, ilyen épületek a kórház és a régi kaszárnya átalakítás. Kérdést intéz továbbá az iránt, vajjon a város tartozásának, mely az Osztrák-Magyar Nemzeti Banknál áll fenn, idő előtti visszafizetése nem okoz-e nehézséget és költséget? E kérdésre megnyugtató választ ad, mert e banknál csak fél évi kamatok térítendők meg. — Ugyanily értelemben szólal fel Szoudy Máttyás s nyomatékka hangszólja, hogy a létesítendő alkotásoknak nem egy pár évre, hanem évtizedekre kell szólni. Ő, valamint Karakásevits Milivoj néhány tételt kevésnek tart s kijelenti, hogy ha szükség van ezekre a beruházásokra, ugy azt a város méltóságának megfelelőleg gyökeres alapon kell eszközölni.

Henneberg Sándor kérdezi, nem léptek-e érintkezésbe külföldi pénzügytervezetekkel.

Hauke Imre és dr. Falcione Nándor válaszolják, hogy négy ilyen intézetet felhívtak, három közülök nem válaszolt, de a negyedik sem hajlandó mint ajánlattevő fellépni, hanem a város megkeresését várja. Különböző is külföldi intézetek csak jelzalogos kölcsönöket adnak, betáblázás nélküli közpénzi kölcsönöket nem.

Dr. Danninger Ádám alaposan és behatóan foglalkozik a kórház kérdésével és kimutatja, hogy a jelenlegi kórház sem berendezésénél, sem fekvésénél fogva céljaira nem alkalmas, a termék annyira zsufoltak, annyiféle különböző, sokszor ragályos betegségben levő fejtelen egy teremben fektetni, ugy hogy megtörténhetik, miszerint a beteg a helyett, hogy egyik bajából kigyógyulna, másikat kap hozzá. Az új kórházat elmebeteg osztályal és bábaképző tanfolyammal kellene összekapcsolni, ami által biztosan elérhető lenne, hogy az új kórház, eltekintve a közegészségügy feletle fontos érdekeitől, jövedelme az e célra fordítandó kölcsön kamatait, sőt tőkáját is behozná. Indítványozza, hogy Baja város példájára e célra legalább is 400.000 kor. vétessék előirányzatba.

Dr. Bikár Nenád a város lejtmezési költségeire is kér bizonyos összeget felvétetni. Hauke Imre kimutatja, hogy ez óriási összegbe kerülne és azonkívül veszélyeztetné a megfélebbezett aszfaltját.

Dr. Czeisel Lajos a lecsapolás kérdésében kap megnyugtató választ.

Dr. Balogh Ernő örömmel látja, hogy az előirányzat a villamos világítás házi kezelés alapjára van fektetve.

A nagy értekezlet ezek után az előadó javaslatát elfogadta azzal a módosítással, hogy a kórház költségeire 400.000, a régi kaszárnyák átalakítására 40.000 kor. vétessék fel. Mellőzi a nagy értekezlet ezuttal a szivaci, ósztapári és bezdáni sorompóhoz vezető utaknak keramittal való kikövezését, valamint az „Elefánt“ szálloda kibővítésének kérdését is.

Érsekmegyénk tanügyéről.

— A kalocsai érsekmege népiszkoláinak Évkönyve 1902. —

Mostanában jelent meg s küldetett szét a kalocsai érsekmege tanügyével foglalkozó Évkönyv, a mely füzetecske 71 oldalon ismerteti a nagy mege tanügyére, népiszkolai intézményeire vonatkozó adatokat és felvilágosításokat.

Mint minden évben, ez idén is szükségesnek tartom az Évkönyv ismertetését, mert hiszen az érsekmege nagyobb felét a mi megyénk képezi, a hol a román. kath. felekezeti iskolák vannak túlnyomó többségben és így megfigyelve az itt felsorolt statisztikai adatokat, tiszta képet nyerjük megyénk elemi tanügyének is jórészt.

Az érseki főmege népiszkolai főbátósága: Császká György érsek és így az első lapja az évkönyvnek az ő címeit sorolja föl.

A népiszkolai főtanács a felszentségek. Az érsekmege főtanfelügyelője: Mayer Bela püspök, hittudor; segédtanfelügyelő: Petrovácz József, a zárdai leányiskolák igazgatója.

Az iskoláknak intenzivebb felügyeletére a mege hat főtanterületre van felosztva, valamennyi hivatalos iskolalátogatóval az élen.

Az első kerület magába foglalja a kalocsai, miskai és kezei espereskerületeket. Hivatalos iskolalátogatója: Virág István kalocsai tanítóképző tanár; a II. kerület (hajósi, almási és szabadkai espereskerület) hiv. iskolalátogatója: Maison Mihály rigyei esp. plébános; a III. kerület (hajai, szántovai és zombori espereskerületekből) hiv. iskolalátogatója: Lajthay János kupuszina plébános; a IV. kerület (apatini, bácsi és kulai esp. ker.) hiv. iskolalátogatója: dr. Hoffmann Károly plébános; az V. kerület (a topolyai, óbecsei és zentai esp. ker.) hiv. iskolalátogatója: Márton Máttyás ókanizsai plébános; a VI. kerület (a palánkai és ujvidéki esp. ker.) hivatalos iskolalátogatója: Kirschbaum Lajos titeli plébános.

Az egyházmegyében az érsek négy képezdét tart fön és pedig Kalocsán: a) férfi tanítóképezdét, a hol a jelölték száma 106, ezek közül 68 részestül segélyben; b) polgári tanítónképezde 42 növendékkel; c) tanítónképezde 117 növendékkel, ezek közül 25-en 300 kor. segélyt kapnak. Az iskolanevek társulatának 22 jelöltje van köztük. Zomborban van d) a kisdövényő-képezde, a tanulók száma 76.

Ezután a füzet a főmege tizenhét esperessége szerint közli az adatokat. A 17 tankerületekből csak 4 esik Pestmegyére, a többi Bácskára. Amazokat mellőzve, kivonatoljuk a mi megyénk vonatkozó érdekebb adatokat.

Legtöbb katolikus van Szabadkán 74,566 (tiz év előtt 68,404.) Ezután következnek: Zenta 27,452 (tiz év előtt 22,317). Baja 16,826 (tiz év előtt 16,082, itt ugyan gyenge a fejlődés). Zombor 14,668 (tiz év előtt 13,875). Apatin 14,250 (tiz év előtt 12,920). Ó Kanizsa

14,295 (tiz év előtt 13,198). Ó-Becse 12,123 (tiz év előtt 9980). Ada 10,140 (tiz év előtt 7782). Bács-Topolya 11,221 (tiz év előtt 10,153). Ujvidék 11,411 (tiz év előtt 8950). A többi község tiz ezren alul van.

Legtöbb tanterem van Szabadkán (98) és Zentán (34). Ha tanterem szerint osztályozzuk a községeket, ugy 5-nél kevesebb tanteremmel bír 7 község vagy pusztá; 10-nél kevesebb van 32 községben; 15-nél kevesebb a tanító 10 községben; 20-nál kevesebb 3 helyen van, míg 20-nál több 4 és 30-nál több csak két helyen.

Legjobban díjazza tanítóit Szabadka, Baja, Ujvidék, Zenta, Ada és Mohol, a hol 1500 koronát meghalad díjazásuk.

A tankötelesek táblás kimutatása következik most, a melyből kitérünk, hogy legtöbb r. kath. tanköteles van az ó-becsei kerületben és pedig 6—12 éves 6144 és ismétlő 2472; utána jön az almási kerület 5979 mindennapi és 2761 ismétlő tankötelessel; majd a zombori kerület 4833 mindennapi és 1135 ismétlő tankötelessel. — Legrendesebb az iskolalátogatója a bajai, a bácsi, palánkai és kulai kerületekben, a hol is a beiratkozottak majdnem teljes számmal járnak is iskolába.

A kalocsai érseki főmege területén van összesen 157 község, a hol iskola van. Ezekben 619 r. kath. tanítói állomás van. Férfi tanító 441 és nő 173. Okleveles 615, nem okleveles, ideiglenes 4. Kántortanítók száma 81. Tiz év előtt is ennyi volt, tehát látszik, hogy a községek nem iparkodnak azon, hogy két állás külön választassék, holott — nyilvánvaló, mikép ezt a tanügy előnye megkívánja.

Tanköteles gyermek ki van mutatva 6—12 éves 55,319 (tiz év előtt volt 82,549). Ime egy példa arra, hogy az adatok évről-évre nem elég pontosan vezetettek be. Nagyon valószínű, hogy több iskolánál hiányzik az adat és ezért van ez az óriási különbség. Ismétlő (13—15 éves) tanköteles van 19,693. A tankötelesek közül iskolába jár 50,793 mindennapi, tehát 92%, míg az ismétlőbe 13,412, tehát közel 70 százalék jár. Egy tanítóra esik átlagos számban 82 mindennapi és 22 ismétlő tanuló. Itt öröndetes javulás van, mert még tiz év előtt 103 mindennapi és 26 ismétlő esett egy egy tanítóra átlagosan. Fejlődés mutatkozik a beiskoláztatásnál is, mert míg mult évben 4526 gyermek nem látogatta az iskolát, addig tiz év előtt bizony 12,460 gyermek nőtt föl iskola kerítésben, parlagul, mint a katáng kóró.

Ezután a főmege területén levő hat tanító-egylet adatai következnek. Legrégibb a kalocsavidéki (alakult 1873.) elnöke Virág István; utána következnek a bajavidéki (1874.) elnöke Kovatsits Mátty; bács-kulai (1876.) elnöke Mladoniczky Vince; zomborvidéki (1878.) elnöke Lajthay János és ujvidék—palánkai (1886.) elnöke Mihálovits Endre.

A kalocsai kántortanítói nyugdíjintézet tagjairól szóló kimutatás következik most, a melyből megtudjuk, hogy az intézetnek 158 tagja van. E tagok száma évről-évre fogy, ugy, hogy tiz év előtt 198 tagja volt s ma már negyvennel kevesebb, holott a tanítók száma növekedésben van. Ugy látszik, nagyon sokan az újabb tanítók közül nem ismerik e hasznos intézményt vagy pedig fölölegesen tartják a belépést, pedig az agykorban, a nyugdíjas időben mind magunknak, mind a családunknak jól fog esni az intézettől jövő, bár szerény támogatás is. Mennyire életképes lehetne ez intézmény, ha nem 158 tagja volna csak, hanem mind a 619 tanító. Az egyes kerületeket tekintve legtöbb tagja van az ó-becseiből (19) és palánkaiból (17); legkevesebb a szabadkaiból (1) és a hajósiból (3).

A XI. fejezet alatt a működésben levő román. kath. tanítók betűrendes névsora következik az illetők szülési és működési helyük megjelölésével, valamint végzett tanulmányaik felsorolásával.

Manap már a tanítók 71% négy éves tanfolyamot végzett és ezek között elvtéve találunk olyant, a ki néhány középiskolai osztályt nem végzett volna előtanulmányképen.

Végül a füzet a kegyeletnek is szentel néhány sort, felemlítvén, hogy a mult év folyamán elbaltak: Balázs Imre kalocsai tanító 39 éves korában, Drózdik Agoston petrovoszellői 59 éves korában és Tóth Márton garai kántortanító 56 éves korában.

Az Évkönyv főbb és közérdeklő adatait leközölve, kiki láthatja, hogy érsekmegyénk tanügye a fejlődés legszebb fokán áll, a melyre évről-évre való tökéletesedéssel jutott el. Büszkének lehetünk kath. iskoláinkra és ez az egész mege tanügyére mérvadó! . . .

—S.

H i r e k .

Latinovits Pál főispán gyűjtése az újtemplomra.

Latinovits Pál főispán ur gyűjtőivén a következő adományok folytak be:

Folyó évi április 11-én megjelent 28. számunkban megnevezettek részéről befolyt	201 K — fil.
Fernbach Károly és neje Zombor	200 " — "
Fernbach Péter és neje Budapest	200 " — "
Szemző István Zombor	200 " — "
Schweitzer József Kalocsa	20 " — "
Mezey Zsigmond Bács Kula	20 " — "
Pilaszánovits József ur gyűjtése:	
Pilaszánovits Józsefné F.-Rogatica	10 kor.
Ifj. Pilaszánovits József	10 " — "
Pilaszánovits József	10 " 30 K — fil.
Zundl Péter Kalocsa	10 " — "
Schick Máttyás Bács-Kula	10 " — "
Sculity Ferenc Zombor	10 " — "
Ribovitz András Gara	10 " — "
Válits János Madaras	5 " — "
Fuchs József Hódságh	5 " — "
Rechner Konrad Zenta	3 " — "
Sinkó Mihály ur gyűjtése:	
Gombos községe	5 kor.
Berez Károly Gombos	4 " — "
Sinkó Mihály	4 " — "
Nemes János	1 " — "
Czirák Gyula	1 " — "
	15 K — fil.
	939 K — fil.

1021. szám.
kig. 1902.

Pályázati hirdetmény.

Bajmok községben leköszönés folytán üresedésbe jött gyalogrendőri állásra pályázatot hirdettünk. Felhívjuk pályázni szándékozókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket **folyo évi május hó 1-éig** annál is inkább nyújtsák be, mert a később beérkezők figyelembe vételét nem fogjuk.

Ezen állás javadalmazása havi utólagos részletekben felveendő évi 600 korona. Rubázatot az illető sajátjából tartozik beszerezni, míg a fegyverzet felszerelését a község adja.

Bajmokon, 1902. évi április hó 10-én.
Lichtneckert, Schön Tamás,
jegyző. 3—2 bíró.

9. szám.
II. 1902.

Kihirdetés.

A bácsújfalui anyakönyvi kerület alulírott anyakönyvezető helyettese kihirdeti, hogy:

1. Pauliesek József, ki családi állapotára nézve nőtlén és a kinek vallása római katolikus, állása (foglalkozása) földművelési nap-számú, lakóhelye Babszka (Szérmény megye), születési helye Bácsújfalun, ideje 1883. évi szeptember hó 2-ik napja s aki Pauliesek István és Nagyszegi Katalinnak fia.

2. Zarecki Anna, ki családi állapotára nézve hajadon és a kinek vallása római katolikus, állása (foglalkozása) kisbirtokos nap-számú, lakóhelye Bácsújfalun, születési helye Bácsújfalun, ideje 1886. évi február hó 18-ik napja s aki néhai Zarecki János és Alexi Évának leánya, egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhívjuk mindazokat, akiknek a nevezett házasságra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulírott anyakönyvezetőnél (helyettesénél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési hely községi elöljárósága (illetőleg anyakönyvezetője) útján jelentsek be.

Ezt a kihirdetést helyben kell teljesíteni.
Kelt Bácsújfalun, 1902. évi április hó 15-ik napján.

Tripolszky Gábor,
anyakönyvezető-helyettes.

437. szám.
kig. 1902.

Arverési hirdetmény.

Temerin község alulírott elöljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a község mint erkölcsi tisztelt tulajdonát képező vadászati jog az 1883. évi XX. t. c. 3. §-a alapján 1902. évi január hó 1-től 1907. évi december hó 31-ig bezárólag 6 egymásután következő évre **folyo évi április hó 22-én délelőtt 10 órakor** a községbázánál megtartandó nyilvános árverésen — a határt négy külön vadászterületre osztva — a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adni.

Kiküldési ár az egész határra egy évre 264 korona, a határ egy egy negyed részére évi 66 korona.

Az árverési feltételek Temerin község jegyzői iró-dájában a hivatalos órák alatt betekintethetők.

Kelt Temerinben, 1902. évi április hó 9-én.
Zsótér Ákos, Tóth József,
jegyző. bíró.

Meghívás

az „Első Bajmoki Takarékpénztár Részvénytársaság” **folyo évi május hó 4-én délután 3 órakor** az új iskola helyiségében tartandó rendkívüli közgyűlésére.

Tárgysorozat:

Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság kiegészítése. Részvényesek, kik szavazati jogukat a közgyűlésen érvényesíteni akarják, kötelesek részvényeiket a társaság pénztáránál, vagy Szabadkán a Közgazdasági Bank részvénytársaságnál a közgyűlés napját megelőző napig letenni.

A letett részvényekről elismervény adatik, mely igazolásul szolgál a közgyűlésen való részvételre.
Bajmokon, 1902. évi április hó 17-én.

Az igazgatóság.

III. szám.
kgy. 1902.

Pályázat mérnöki munkálatra.

Bács-Bodrogh vármegyei topolyai járásban levő Csantavér községe az alábbi mérnöki munkálatokra pályázatot hirdet, felhívja az erre vállalkozni akaró s képesített szakmérnök urakat, hogy ajánlataikat és költségvetési előirányzataikat **folyo évi június hó 30. napjáig** ezen község elöljáróságánál benyújtani szíveskedjenek.

A szükséges térképek és felvilágosítások a jegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt az érdekeltek rendelkezésére állanak.

A munkálatok a következők:

1. A községi közdülő utak törzskönyvezése Bács-Bodrogh vármegyei törvényhatósági bizottságának 610. 1897. sz. alatt alkotott szabályrendeletnek megfelelőleg.

2. Az utcák és terek szabályozása céljából a szabályszerű vonalak megállapítása és ezekről térkép készítése.

3. Az egész határnak felmérése és az egyes birtokhatároknak megjelölése.

Megjegyezzük, hogy az ajánlatok és költségvetési irányszavak kétféleképp adandók be és pedig: mennyi vállalati összegért vállaltatik ezen munkálat, ha a szükséges fuvarokat, munkásokat és összes anyagokat a vállalkozó adja és mennyiért vállaltatik, ha ezeket a község adja. Végül megjegyezzük, hogy a műszaki eszközöket a vállalkozó mérnök tartozik adni, illetve beszerezni.
Kelt Csantavéren, 1902. évi április hó 10-én.

Szokola Gyula, Szokola István,
közs. jegyző. 2—2 közs. bíró.

Eladó szikvizgyár.

Bács-Feketehegyen egy, még igen jó karban levő szikvizgyár — körülbelül 900 drb csinos félliteres üveggel — jutányos áron eladó.

Özv. dr. Molnár Józsefné.

328. szám.
1902.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. járásbíróóság 1895. évi 13763. számú végzése következtében dr. Horváth Jenő budapesti lakos ügyvéd által képviselt Gazdák és iparosok általános hitelszövetkeze javára Veszely Ferenc és Roza csónoplyai lakosok ellen 230 kor. és járulékaik erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 711 koronára becsült különféle bútorneműekből álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbíróóság V. 367/2. 1902. számú végzése folytán 230 korona tökélettel, ennek 1893. évi február hó 1-5-é napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 59 kor 40 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Csónoplyán adások lakásán leendő eszközésére 1902. évi április hó 26-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni.

Kelt Zomborban, 1902. évi április hó 12-én.

Styrum Mór,
kir. bir. végrehajtó.

Szőlőbirtokosok figyelmébe

ajánlják nagy készletüket 6' és 2⁰⁰ hosszú igen szép minőségű hasított és gömbölyű tölgyfa szőlőkarókból jutányos áruk mellett, ugyszintén 5' és 6' hosszú lucfenyő szőlőkaróikat minden mennyiségben 10—4

ERNST JÁNOS és ROTH
fakereskedők UJVIDÉKEN.

269. szám.
1902.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbíróóság 1902. évi V. 194. számú végzése következtében dr. Guttmann Zsigmond zombori lakos ügyvéd által képviselt Erste Slav. Glasfabrik eszéki cég javára Scherer Ferenc zombori lakos ellen 471 kor. 71 fill. és járulékaik erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 4740 koronára becsült bútorneműekből álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbíróóság V. 194/3. 1902. számú végzése folytán 471 kor. 71 fill. tökélettel, ennek 1902. évi január hó 13. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 51 kor. 60 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Zomborban adós üzletében leendő eszközésére 1902. évi április hó 25-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni.

Kelt Zomborban, 1902. évi március hó 24-én.

Styrum Mór,
kir. bir. végrehajtó.

2418. szám.
kig. 1901.

Pályázati hirdetmény mérnöki munkálatra.

Bács-Gyurgyevő község községi és közdülő utai a vármegyei törvényhatósági bizottságának 610/1897. kgy. szám alatt alkotott szabályrendelete irányelvei szerint elkészíttetni és törzskönyveztetni elhatározatván, felkérnek mindazon okleveles mérnök urakat, akik eme munkálatok elkészítését vállalnák öbajttal, miszerint erre vonatkozó ajánlataikat költségvetéseik kapcsán **folyo évi április hó végéig** Gyurgyevő község elöljáróságánál benyújtani szíveskedjenek.

Bács-Gyurgyevőn, 1902. évi április hó 1-én.

3—3 Az elöljáróság.

333. szám.
kig. 1902.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Almás község községháza átalakítása és kibővítése nyilvános szóbeli árlejtés útján való biztosítására a községi elöljáróság által az árlejtés **folyo évi május hó 1-én délelőtt 10 órakor** Bács-Almás községbázánál fog megtartatni.

A községháza átalakítása és kibővítésének költségei 16661 kor. 24 fillérnyi összegben irányoztatik elő.

Vállalkozni szándékozók az árlejtés megkezdése előtt az előirányzati összegnek megfelelőleg 10%-nyi bnatpénzt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban letenni tartoznak.

Vállalkozóval az árlejtés eredményéhez képest kötetendő szerződés a községre nézve csakis a nagyságos alispán ur jóváhagyása után lesz kötelező. Vállalkozó köteles bnatpénzt az árlejtés megtörténte után 8 nap alatt 2000 koronára kiegészíteni, mely összeg a vállalkozó kárára és veszélyére gyűmlöcsötetést végett az almási takarékpénztárban fog elhelyeztetni. Vállalkozó bnatpénze csak külön alispáni utalványra fog kiadni. Vállalkozó tartozik az építendő községbázat 1902. évi október hó 1-éig teljesen elkészíteni s azt az elöljáróság rendelkezésére bocsájtani.

Az építési tervek és költségvetések, valamint a jóváhagyott árlejtési feltételek a községi jegyzői iró-dában a hivatalos órák alatt betekintethetők.

Kelt Bács-Almás, 1902. évi április hó 14-én.

Szommer József, Imgrund János,
jegyző. 2—1 bíró.

Bács-Bodrogh vármegye alispánjától.

15304. szám.
alisp. 1902.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye alispánja részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az alább megnevezett munkák biztosítása céljából **folyo évi április hó 30-ik napján (szerda) reggeli 9 órakor** a vármegye székházának kistermében zárt ajánlatokkal egybekötött versenytárgyalás fog tartatni, a melyre a vállalkozni kívánók ezennel meghivatnak.

A biztosítandó munkák a következők és pedig:
A bács-zsablya—titeli törvényhatósági közut ó-óóóó—ó-kéri 36-120—42-137 km. közötti szakaszának kavicsos műtű leendő kiépítése.

Előirányzott költség 187,768 kor. 16 fill., leteendő biztosíték 18,770 kor. Befejezési határidő a munkaátadás napjától számított 36 hét.

Az általános és részletes feltételeken kívül mint feltétel kikötetik még, hogy vállalkozó részéről a munkálatoknál a megyei környékbeli keresetre szoruló lakosság lesz első sorban alkalmazandó. Ezen felsorolt munkákra vonatkozó írásbeli ajánlatok, melyekben az illető versenyző, vagyis vállalkozni kívánónak a neve, polgári állása, rendes tartózkodási helye, — továbbá az ajánlatok egyései és összes vállalati árak és pedig az utóbbiak, — úgy számokkal, mint betűkkel is kiirandók és a melyekben a fentebb meghatározott mennyiségű biztosíték készpénzben, vagy a budapesti tőzsdén jegyzett és névértékű terjedő árkelet szerint számított elfogadható értékpapirokban okvetlenül esotalandó és **folyo évi április hó 29-ik napjának délutáni 5 órájáig** a vármegye alispánjára címelve nyújtandók be.

Az írásos ajánlatban kijelentendő, hogy ajánlattevő a vállalatára vonatkozó részletes feltételeket és egyéb kapcsolatos előirányzatok okmányokat tökéletesen ismeri.

Versenyzők ajánlatukhoz a kőfőből megfelelő és peccsétel ellátott mintaköveket tartoznak bemutatni és a mennyiben ezt elmulasztják, — ugy ajánlatuk figyelembe nem fog vétetni.

Az ajánlatok ugy adandók be, hogy mindegyiknek borítékára a szükségesek, vagyis az ajánlattevő neve és lakohelye, továbbá amire az ajánlat tétetik és végre a bent levő bnatpénz összege világosan feljegyzendő, megjegyeztetvén, hogy a kitétt határidőn túl beérkező, vagy az előirt kelleket bámi tekintetben nélkülöző ajánlatok, valamint az utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Végül megjegyezzük, hogy a vonatkozó részletes árlejtési feltételek és egyéb kapcsolatos műszaki okmányok az államépítészeti hivatal hivatalos helyiségében a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Zomborban, 1902. évi április hó 5-én.

Karácson Gyula,
kir. tanácsos, alispán.

2—2

Bács-Bodrogh vármegye közigazgatási bizottságától.

1522. szám.
kbig. 1902.

Hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye közigazgatási bizottsága részéről közhírré tétetik, hogy Karácson Gyula kir. tanácsos alispán kérelme folytán — az általa az adópápai komphoz vezető és kiépítendő törvényhatósági ut céljaira Ada község határában szükségeselt az adai telekkönyvi 3030. számú betétben 5061—5062/a telekkönyvi és 3044., 3045., 3046., 3047. és 3048. kataszteri helyrajzi szám alatt elfekvő, Egész Viktor, Egész Klára, Egész Kálmán s Egész Lőrinc telekkönyvi, — valamint részben Bakos József és neje Samu Erzsébetnek telekkönyvön kívüli tulajdonát képező ingatlanokra nézve a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur által f. é. március hó 3-án 12930/I. 1902. szám alatt kibocsájtott intézvénnyel a kisajátítási eljárást elrendelte.

Az 1881. évi XXI. t. c. értelmében kiküldött bizottság a helyszíni tárgyalást — az idézett törvény alapján — Ada községében a községbázánál **f. évi április hó 28-án (hétfő) délelőtt 9 órakor** fogja megkezdeni.

Miről az érdekeltek azzal értesítetnek, hogy a kisajátítási terv és összeírás Ada községbázánál a hivatalos órák alatt f. évi április hó 13-tól 27-ik (vasárnap) napjáig bezárólag terjedő 15 napon át közszemlére ki-tétetik és hogy a tárgyalásnál jogában áll minden tulajdonosnak a kisajátítási terv ellen és minden telekkönyvi érdekeltnak a felajánlott ár ellen felszólalni és kifogását jegyzőkönyvbe vétetni. Végül kijelentetik, hogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekeltek közül senki sem jelen meg s hogy a meg nem jelenés vagy a felszólalásnak elmulasztása az idézett törvény 36. §-ban körülírt jogi következménnyel jár.

Kelt Zomborban, Bács-Bodrogh vármegye közigazgatási bizottságának 1902. évi április hó 5-én tartott üléséből.

Főispán mint a közig. bizottság elnöke helyett:

Karácson Gyula,
kir. tanácsos, alispán.

3—2

Női divatterem.

A mélyen tisztelt hölgyközönség szives tudomására hozom, hogy az eddig is előnyösen ismert **női konfekció-készítő műtermemet**, megrendelőim buzditására,

női ruha divatteremmé alakítottam át. A midőn erről a m. tisztelt hölgyközönséget értesitem, becses figyelmüket divattermemre bátorkodom felhívni, egyben megjegyzem, hogy továbbra is **női konfekciókat** is készítek.

Vidéki megrendeléseknél mérték- és próbavétel végett készséggel kimegyek. Legfőbb törekvésem oda irányul, hogy t. megrendelőim teljes meglegedését kiérdemeljem.

A m. tisztelt hölgyközönség b. megrendeléseit kérve, maradtam

kiváló tisztelettel

MARKOVITS IMRE,
női konfekció és ruhakészítő.

12-8 Lakás: Szék Ferenckörút (Körút).

Kiródmény.

A zombori szerb csitaonica választmánya részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a csitaonica vendéglő helyiségei 1902. évi november hó 1-től kezdődőleg 1, esetleg 3 évre bérbeadatnak.

Bérlő tartozik a bérösszeg egy negyedét mint kötbért lefizetni, az egyéb ezen bérletre vonatkozó feltételek pedig megtekinthetők az egyleti titkárnál.

Írásbeli ajánlatok **folyo évi április hó 29-ének délelőtti 10 órájáig** nyújtandók be, a nyilvános árlejtés pedig ugyanaznap délelőtti 11 órakor fog a csitaonica helyiségében megtartatni.

Zomborban, 1902. évi április hó 14-én.

A zombori szerb csitaonica választmánya.

2-2

Veszek „méheket“.

Hol?

megmondja a kiadóhivatal, illetve **D. M. Postrestant Szabadka.**

2-2

Ujdonság!!!

15 perc alatt száradó szobapadló

Email lakk.

1 üveg 2 kor. 40 fil., 1/2 üveg 1 kor. 30 fil.
0., 1., 2., 3., 4., 5. szám.

Legfinomabb

Borostyán lakk.

0., 1., 2., 3., 4., 5. szám.

Fehér, vörös és fekete

Email.

Mosdók, ablakdeszkák, hintók stb. mázolására.

Parquet

fénymáz és viasz.
Fehér, sárga és sötétsárga színben.

!!! Nyeregszappan !!!
és bórzsir. !!!

Kapható:

ifj. Heindlhofer Róbert

fűszer- és csemegekereskedésében
ZOMBORBAN.

25-25

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

KÖNYV- ÉS KÖNYVOMDAI INTÉZETE
ZOMBORBAN
A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

Községi nyomtatóanyagokból nagy raktár.

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

Könyvkötőmunkák elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

Községeknek három havi hitel.

A „BÁCSKA“ kiadóhivatala.

Telefon szám: 18.

itt megrendelhetők:
Váltók.
Gyászlapok.
Szamlák.
Levélfejek.
Névjegyek.
Eljegyzési és esküvői kártyák.
Sima- és dombornyomatú monogrammok.

itt megrendelhetők:
Hírlapok.
Művek.
Naptárak.
Táblázatok.
Falragaszok.
Körlevelek.
Táncvigalmi meghívók.
Táncrendek.
Étlapok.

PÁRISI ÁRÚHÁZ

Zomborban, (korzó) a nagytőzsde mellett.

Van szerencsém a mélyen tisztelt hölgyközönség szives tudomására hozni, hogy

a legdivatosabb tavaszi ujdonságok

megérkeztek:

angol és francia női kelmék,

BATISZTOK ÚJ DISZEK

Királyvászón vállalat egyedüli raktára.

Teljes tisztelettel
Tuna Gusztáv.

10-10

A legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Férfingekben nagy választék.

Fehéremű höní ipar.

Szabadkézből eladó

közel a városhoz, a Sikara erdő alatt, gyönyörű fekvésű, nyaralónak is nagyon alkalmas cirka 5 katasztrális holdnyi

szállás,

lakházzal, konyha, pince, istálló, felszer s összes melléképületekkel, léckerítéssel elkerített gyümölcsös, konyha- és virágkerttel s nagy udvarral.

Bővebb értesítés kapható **Kovacsits Radivoj** vászón és szövétárúk kereskedésében belvéros 17. szám alatt, a Szent György-téren. 3-1

Házbérbeadás.

Szabadkai II-ik kör 406. számú házunkat, mely **1 üzlethelyiségből** szükséges raktárakkal, **3 szobából**, melléképületekből áll, f. évi május hó 1-től kezdődőleg 3 egymásután következő évre kedvező feltételek mellett bérbeadjuk, esetleg szabadkézből eladjuk.

Bővebb felvilágosítást nyújt a zombori Export-gőzmalom részvénytársaság Zomborban.

3-2

GOMBOS NÁNDOR

jégszekrény és fürdőberendezések gyára, épület- és disztribúdos

ZOMBOR. (Bácska.)

Dús raktár mindenféle jégszekrényekben, (vendéglősök, mészárosok és magánosok részére);

fürdőkádakban

és

konyhafelszerelésekben

Minden e szakmába vágó és rajzszerinti bármilynemű badogárúk elkészítetnek.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

Javitások olcsón és pontosan.

10-5

Zombor. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvondájából.

XXV. évf.

Egész év...
Fél évre...
Negyed...

A lap...
küldemények...
nek, any...
nos...

Egyes szá...

† H...

Muló iste...
időre birjuk...
önmagáról. Ha...
zsendülő gyü...
elveri a sárgu...
A Gondviselés...
de borzasztó...
kik küzdesre...
teremtés nagy...
előbbre vigyü...
borzasztó az...
első órájában...
ber fejére.

Horánszky...
ezért dobban...
beri félelemb...
mikor egy...
ambiciójával...
végre megkapt...
cselekedhet, a...
befolyást gyak...
heti harminc...
alatt összegyü...
pedig elérte...
kuszva, lopva...
tötte azt a fér...
legnehezebbtől...
lemondani és k...
a mikor élete...
gyanánt elboru...
abban az órába...
fényben fölragy...

Ne mondja...
ban kicsiny do...
mentáris életb...
ki az igazi erő...
tömegekben tö...
az igazán erőse...
hatolni. Ezek a...
is mennyi hany...
a kegyetlen k...
legjava az, a n...
éli a politikai...
ezek az igazia...
közül. Azok, a...
fogva s a lelki...
által vannak li...

Horánszky...
a jogos parlam...
A mi munkát...
erőt és kitartás...
vetel, mind vég...
szon, jólét, ké...
Nem törődött v...
nést nem ismer...
csillaga után. U...
szeretet és a jó...
a hazának a la...
százszoros, a...
ereje van! Mily...
ambició a har...
szeretetének al...
vadva!

És elérte a...
küzdeme irány...
veinek tisztán...
állásból föllépe...
tájára. És éppe...
ter tárcája jut...
talan valamenny...
legderekabb al...
hol Baross Gá...
nyai élnek s a...
gazdasági által...
Most már...
megtakarított tu...
sithette volna...
átönthette volna...
az ipar és ker...
szüksége van u...
kibonthatta vol...